

USNESENÍ

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Sandnerové a soudkyně Mgr. Ivety Postulkové a JUDr. Jitky Hroudové ve věci

navrhovatel: **T. K.**
bytem P.

proti
odpůrcům: **1) Úřad městské části Praha 4**
sídlem Antala Staška 2059/80b, Praha 4
2) O. K.
bytem P.
3) Z. K.
bytem P.
4) P. O.
bytem P.
5) L. G.
bytem P.

návrhu ze dne 7. 10. 2022 na vyslovení neplatnosti volby kandidáta ve volbách do zastupitelstva Městské části Praha 4 ve volebním obvodu Praha 4, konaných ve dnech 5. – 6. října 2022

takto:

- I. Návrh se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Návrhem ze dne 7. 10. 2022 podaným téhož dne u Městského soudu v Praze se navrhovatel domáhal vydání rozhodnutí soudu, že volba kandidátů Ing. Ondřeje Kubína, MBA, Ing. Zdeňka Kovaříka, Patrika Opa, MBA a Lucie Gramelové (dále též jen „odpůrci 2) – 5)“ či „kandidáti“) do Zastupitelstva městské části Praha 4 v rámci voleb do zastupitelstev obcí konaných 5. – 6. října 2022, je neplatná.
2. Návrh odůvodnil tím, že všichni čtyři kandidáti s trvalým pobytem v Městské části Praha 4 mají faktické bydliště mimo městskou část, do jejíhož zastupitelstva byli zvoleni. Dle navrhovatele tak nebyly splněny podmínky volitelnosti kandidátů, když je ve věci posuzování splnění podmínky přihlášení k trvalému pobytu třeba vycházet z faktického stavu. Základem samosprávy dle navrhovatele je, že obec má být spravována tím, kdo z důvodu svého pobytu v místě má bezprostřední a osobní zájem na rozvoji obce, kde byl zvolen, a kde skutečně pobývá.
3. Stran kandidáta Ondřeje Kubína navrhovatel uvádí, že trvalé bydliště je pouze formálním bydlištěm, když zde ke dni voleb fakticky nebydlel a není zde kontaktní. Skutečné bydliště se nachází v obvodu Městské části Praha 11, kde nejméně od roku 2016 žije ve vlastním bytě se svou rodinou, kde tato rovněž podniká. I trvalé bydliště kandidáta Zdeňka Kovaříka je dle navrhovatele bydlištěm formálním, neboť zde nebydlí a není zde kontaktní. Skutečné bydliště se

nachází v obvodu Městské části Praha 13, na jehož území žije ve vlastním domě se svojí rodinou. Zdeněk Kovářik je rovněž členem školské rady Základní školy Lužiny na adrese Trávníčkova 1743/2, Praha 5 a dlouhodobě působil i jako člen dozorčí rady již zrušené Společnosti Západního Města, a. s. se sídlem v Praze 5. Na přímý dotaz ke svému bydlišti Zdeněk Kovářik sdělil, že od roku 1970 má trvalé bydliště a bydlí na adrese Sládkovičkova 1306, což dle navrhovatele není pravdou, neboť má jediné bydliště a plné zázemí pouze v Městské části Praha 13. Rovněž kandidát Patrik Opa má své trvalé bydliště na Praze 4 pouze formálně evidováno. Skutečně se zdržuje na adrese Kubínova 1091, Praha 5, kde spolu s rodinou žije v rodinném domě v jeho vlastnictví, přičemž členové jeho rodiny zde navštěvovali školská zařízení a zařízení uměleckého vzdělávání. Kandidátka Lucie Gramelová fakticky bydlí na adrese Svojšice 33, Březnice, kde má i sídlo svého podnikání. Na adrese trvalého pobytu v Praze 4 se nachází pouze provozovna jejího podnikání.

4. U žádného z dotčených kandidátů tak není jejich trvalé bydliště bydlištěm skutečným, když se jejich sociální, rodinné a vlastnické vazby pojí s jinými městskými částmi města Prahy. Nebyla tak splněna podmínka existence trvalého bydliště ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí (dále též jen „zákon“). Došlo tak k hrubému ovlivnění výsledku voleb každého z kandidátů. Z těchto důvodů navrhuje, aby Městský soud v Praze usnesením vyslovil neplatnost volby jmenovaných kandidátů.
5. Úřad městské části Praha 4 v písemném vyjádření uvádí, že pro registraci kandidátní listiny je rozhodná pouze formální obsahová náležitost, a to uvedení místa trvalého pobytu kandidáta v kandidátní listině a v prohlášení kandidáta. Taktéž je pro vyškrtnutí kandidáta rozhodné pouze toto formální hledisko, přičemž úřadu nepřísluší posuzovat splnění kritéria tzv. materiálního občanství obce. Úřad tak nedisponuje žádnými údaji a dokumenty vztahujícími se k volbám do Zastupitelstva městské části Praha 4, kterými by potvrzoval či vyvracel tvrzení uvedená v návrhu o faktickém bydlišti kandidátů. K údajům o trvalém pobytu úřad uvádí pouze tolik, že Ondřej Kubín se přihlásil k trvalému pobytu dne 18. 6. 2018, Zdeněk Kovářik dne 9. 12. 1975, Patrik Opa dne 24. 3. 2010 a Lucie Gramelová dne 20. 6. 2022. Všichni kandidáti tak měli ve dnech voleb 23. a 24. 9. 2022 místo trvalého pobytu v Praze 4.
6. Ing. Ondřej Kubín v písemném vyjádření předně namítá opožděnost návrhu, neboť předmětná otázka měla být řešena již v rámci přezkumu kandidátních listin, nikoliv neplatnosti volby kandidátů. Dále uvádí, že je třeba zkoumat, jak vážný vliv může mít kritérium materiálního pobytu na případnou neplatnost voleb, což navrhovatel nijak neprokazuje. K fakticitě pobytu a vztahu k Městské části Praha 4 Ing. Ondřej Kubín obsáhle rozvádí vztah jeho a jeho rodiny k Praze 4 (lékaři dětí, babička, místo narození dětí a mateřská a základní škola nevlastní dcery se nachází na Praze 4), jakož i sociální vazby (aktivní a pasivní sportovní činnost, pomoc pro uprchlíky ubytované na Praze 4) a též politické vazby (členství v politické straně ODS Praha 4 a předsednictví Místního sdružení Krč).
7. Ing. Zdeněk Kovářik též namítá opožděnost návrhu. Aktivní volební právo v Městské části Praha 4 konzumuje již 30 let, přičemž jeho opakované zvolení nebylo v době od roku 1990 do roku 2018 zpochybněno. Již od narození má úzký vztah k Praze 4 (školy, sportovní kluby, sídlo podnikání, družstevní podíl s právem nájmu bytu, členství ve školských radách, zakladatel firem), na Praze 13 vlastní pouze rodinný dům, kde dle situace pobývá, přičemž je zároveň kontaktní na adrese Sládkovičkova 1306.
8. Patrik Opa v písemném vyjádření shodně s ostatními kandidáty namítá opožděnost návrhu. Dále uvádí, že se jako kandidát do voleb do zastupitelstva Městské části Praha 4 účastní již ve třetím volebním období a podmínky splňuje již od roku 2010. V letech 2010 - 2014 byl zastupitelem a v období 2018 - 2022 pak radním Městské části Praha 4. Od roku 2020 působí jako člen představenstva Společenství vlastníků Dvorecké náměstí 762, Praha 4 a v letech 2008 - 2019 vykonával zaměstnání v Praze 4 a od roku 2005 je členem politické strany ODS na Praze 4.

9. Lucie Gramelová rovněž namítá opožděnost návrhu z téhož důvodu. K fakticitě pobytu a vztahu k Městské části Praha 4 uvádí, že na území podniká již od roku 2017, organizuje zde kulturní akce a je členkou TOP 09 na Praze 4 od roku 2018. Je zde též příslušná farností na Habrovce a v letech 2014 - 2016 vedla společenství maminek. Všechny děti chodily na základní školu Kavčí hory.
10. Ze shora uvedených důvodů všichni kandidáti navrhují, aby soud podaný návrh zamítl.
11. V posuzované věci vyšel soud z této právní úpravy:
12. Podle ust. § 5 odst. 1 věty za středníkem zákona *členem zastupitelstva městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy může být zvolen ten volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva podle § 4 odst. 2 písm. a) a b) a který je v den voleb v tomto městském obvodu nebo městské části přihlášen k pobytu.*
13. Úvodem soud připomíná, že danou problematikou se opakovaně zabýval Ústavní soud, který v nálezu ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 6/11 uvedl: *„Přilehavější je proto postoj zaujatý ve výše citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 9/94 vycházející z trvalého pobytu jako stavu faktického. (...) Smyslem formální existence obce je, aby si její obyvatelé mohli sami spravovat své vlastní záležitosti. Činí tak prostřednictvím orgánů obce. Proto také oprávnění tyto orgány vytvářet je podmíněno faktickým poutem obyvatele-voliče k obci. O existenci tohoto pouta nesvědčí sama subjektivní vůle osoby v podobě zápisu mezi občany obce, ale musí být odpovídajícím způsobem objektivně vyjádřena. (...) je třeba vzhledem k závažnosti možných dopadů pečlivě zkoumat i skutečnost, zda přihlášení nebylo zcela účelovým jednáním, jehož jediným cílem byl právě vznik aktivního volebního práva, tedy jednáním obcházejícím volební zákon. Právo na zvolení si trvalého pobytu dle § 10 zákona o evidenci obyvatel je sice subjektivně veřejným právem vymahatelným ve správním soudnictví, které je odvozeno od práva na svobodu pohybu a pobytu. Ovšem není důvod jej bez dalšího upřednostnit před právem občanů územního společenství, aby se na jeho samosprávě podíleli pouze ti, kdo do tohoto společenství skutečně patří. (...) je (bylo) při posuzování předmětného návrhu na neplatnost voleb nezbytné za účelem ochrany zájmu voličů posoudit, zda posuzovaná praktika, v tomto konkrétním případě přihlášení se více osob k trvalému pobytu těsně před komunálními volbami na určitou adresu sjatou vlastnickými či závažkovými právy s konkrétními kandidáty, měla reálný vliv na to, jakého volebního výsledku dosáhla volební strana, která tyto kandidáty navrhla, a zda zjištěná skutečnost znamenala porušení ústavních principů demokratických voleb. (...) neplatnost voleb může způsobit jen takové závažné porušení volebního zákona, které zpochybňuje výsledky voleb a které odůvodněně vyvolává pochybnost o tom, zda volby a jejich výsledky jsou projevem skutečné vůle voličů.“*
14. Dále soud poukazuje i na usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2017, č. j. III. ÚS 3468/16, dle něž *„V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že primárnímu zkoumání musí být podrobena skutečnost, zda se vedlejší účastníci k trvalému pobytu v obci Šléglův nepřihlásili zcela účelově, a to za tím účelem, aby mohli být následně ve volbách do obecního zastupitelstva zvoleni, čímž by došlo k obcházení volebních zákonů (srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11). V dané věci, jak vyplynulo z obsáhlého dokažování, však taková skutečnost nevyplývala a nešlo-li tedy o skutečně jednorázové a účelové přihlášení se k trvalému pobytu, ústavněprávní interpretace této podmínky volitelnosti podle § 4 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů (dále jen "zákon o volbách") se přiklání k materiálnímu pojetí (viz náleží sp. zn. Pl. ÚS 9/94, Pl. ÚS 6/11). Jde především o to, aby byl zvolen kandidát, jehož faktické pouto k obci zaručuje řádný výkon mandátu a aby do procesu volby zastupitelů obce bylo zasahováno v jen skutečně výjimečných případech, tj. při zjevných excesech vůči zákonu o volbách.“*
15. Ze shora citované judikatury jednoznačně vyplývá, že fakticitu pobytu a vztahu kandidáta k městské části, do jejíhož zastupitelstva je kandidát volen, je nutno posuzovat z hlediska materiálního, s přihlédnutím ke všem okolnostem daného případu. Zároveň zásah soudní moci do výsledků voleb do zastupitelstva obce je možný pouze v případě, kdy je bezpečně prokázáno, že jednáním kandidáta či politické strany došlo k zásadnímu ovlivnění výsledku voleb, kdy tyto nereflktují skutečnou vůli voličů, a tedy došlo k závažnému porušení demokratických principů právního státu. Prokázání těchto skutečností závisí na navrhovateli, který se svým návrhem domáhá neplatnosti voleb.

16. Soud též považuje za vhodné zmínit, že fakticita pobytu v rámci jednotlivých městských částí je právě v hlavním městě kritériem, které je třeba posuzovat s jistou mírou opatrnosti, neboť hranice jednotlivých městských částí jsou mnohdy stěží rozpoznatelné a není racionální po kandidátech požadovat, aby veškeré své aktivity soustředili pouze v té městské části, kde mají trvalý pobyt. Pokud by měl být kandidát diskvalifikován z možnosti být volen v zastupitelstvu městské části, ke které má reálný faktický vztah pouze tím, že pobývá na území jiné městské části, ke které má rovněž „nějaké“ pouto (rodinné či sociální), považuje to Městský soud v Praze za nepřiměřené omezení pasivního volebního práva, neboť by tím byla omezována svoboda pohybu a pobytu. Soud si je vědom, že svoboda pohybu a pobytu (právo se kdekoliv usadit a žít tam) v sobě nezahrnuje jen právo být hlášen k trvalému pobytu v místě dle svého výběru a účastnit se zde komunálních voleb. Právo účastnit se zde komunálních voleb v sobě vedle trvalého pobytu ve formálním smyslu zahrnuje i onen materiální korektiv, tj. určitý vztah k dané městské části, ať už vlastnický, rodinný, sociální či pracovní, v níž je kandidát přihlášen k trvalému pobytu. Obecně lze pak dovést, že pokud má kandidát ve vlastnictví např. více bytových jednotek v rámci různých městských částí hlavního města Prahy, přičemž v jedné z nich má evidován trvalý pobyt a zároveň se v rámci této městské části zdržuje, ať již z důvodů pracovních, sociálních či jiných, avšak zároveň pobývá v některé ze svých nemovitostí v jiné městské části, nelze a priori dospět k závěru o nesplnění podmínky (formální i materiální) trvalého pobytu dle § 5 odst. 1 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, ale je nutno posoudit konkrétní okolnosti každého z kandidátů.
17. Ohledně odpůrců 2) – 4) soud konstatuje, že všichni byli členy zastupitelstva Městské části Praha 4 již v předchozím volebním období (2018 - 2022). Tato informace je veřejně dohledatelná na internetových stránkách Českého statistického úřadu (www.volby.cz). Už pouze tato skutečnost je zcela dostačující pro závěr, že daný kandidát má úzký vztah k této městské části. Nadto u kandidáta Ondřeje Kubína je vztah k městské části dán i tím, že je členem školské rady ZŠ Poláčkova (<https://www.zspolackova.cz/index.php?type=Post&id=33&ids=31>) a pomáhal též organizovat humanitární pomoc pro ukrajinské uprchlíky (<https://prazsky.denik.cz/ctenar-reporter/praha-4-pomaha-ukrajine-zastupitel-ondrej-kubin-predava-materialni-pomoc-2022042.html>). Kandidát Zdeněk Kovářík byl členem zastupitelstva opakovaně, a to přinejmenším v obdobích od roku 1994 do roku 2010 a od roku 2014 do roku 2022, jak vyplývá z internetových stránek Českého statistického úřadu. Rovněž např. působí ve školské radě ZŠ U Krčského lesa (<https://www.zsukrcskeholesa.cz/pro-rodice/skolska-rada/>). Nelze zde tak mít jakékoliv pochybnosti o faktickém vztahu pana Kováříka k Městské části Praha 4. Kandidát Patrik Opa zastával v období roku 2010 – 2014 funkci člena zastupitelstva a v období roku 2014 – 2018 funkci člena rady Městské části Praha 4. Dále dlouhodobě pracoval ve společnosti Pražská plynárenská Servis distribuce, a. s. a je členem výboru Společenství vlastníků Dvorecké náměstí 762, Praha 4 (<https://or.justice.cz>). I zde je tak bezpochyby patrný úzký vztah mezi kandidátem a danou městskou částí.
18. Stejně tak kandidátka Lucie Gramelová má k Městské části Praha 4 úzký vztah (který navrhovatel nesprávně považuje za důkaz absence vztahu k Městské části Praha 4), když na jejím území podniká v nakladatelství Jazykový koutek, v jehož rámci pořádá kulturní akci Noc jazyků. Ve vztahu ke kandidátce Lucií Gramelové pak soud doplňuje, že je mu známo, že byla zvolena pouze náhradnicí, nikoliv členkou zastupitelstva. Tato skutečnost však nebrání soudu věcně posoudit, zda v době voleb splňovala podmínku trvalého pobytu ve smyslu judikatury Ústavního soudu. I z tohoto důvodu soud nepřistoupil k odmítnutí této části návrhu pro nepřípustnost.
19. K návrhu na provedení důkazu zápisem z jednání zastupitelstva Městské části Praha 4 ze dne 18. 12. 2019 soud konstatuje, že z něj pouze vyplývá, že Ing. Kovářík má trvalé bydliště a bydlí na adrese Sládkovičova 1306. Přestože, navrhovatel namítal, že Ing. Kovářík na adrese trvalého pobytu není kontaktní, nepředložil k tomuto tvrzení žádné relevantní důkazy. Ing. Kovářík však k Praze 4 poji zejména jeho dlouhodobý výkon funkce zastupitele (více než 20 let). Skutečnost (kterou navrhovatel též podporuje důkazy), že je Ing. Kovářík též člen školské rady ZŠ Lužiny a

byl členem dozorčí rady Společnosti Západního Města, jeho vztah k Praze 4 nepopírá. Taktéž není relevantní pro vztah Patrika Opy k Praze 4, že jeho děti navštěvovaly školská zařízení na Praze 5.

20. Navrhovatel v řízení neprokázal účelovost v evidenci trvalého pobytu odpůrců 2) – 5), která by mohla mít za následek, že obec (městská část) by nebyla spravována osobami, které k ní mají reálný vztah. Nedošlo tak ke zkresení vůle voličů ve volbách do zastupitelstva Městské části Praha 4.
21. Pro úplnost soud konstatuje, že neshledal důvody pro odmítnutí návrhu jako celku z důvodu opožděnosti, jak shodně namítali odpůrci 2) – 5). Soud dospěl k závěru, že sama skutečnost, že se navrhovatel nedomáhal soudní ochrany již ve fázi přezkumu registrace kandidátů, nebrání nyní věcnému posouzení návrhu.
22. Z výše popsaných důvodů soud nepřisvědčil tvrzením navrhovatele o porušení jím označených ustanovení zákona o volbách, a proto jeho návrh na neplatnost volby kandidátů do Zastupitelstva městské části Praha 4 v rámci voleb do zastupitelstev obcí konaných 5. - 6. října 2022 usnesením zamítl.
23. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 93 odst. 4 s. ř. s., podle kterého na náhradu nákladů řízení nemá žádný z účastníků právo.

Poučení:

Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné (§ 104 odst. 1 s. ř. s.). Usnesení nabývá právní moci dnem, kdy jej soud vyvěsil na úřední desce soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Praha 21. října 2022

JUDr. Ludmila Sandnerová, v. r.
předsedkyně senátu